

№12 (95)
снежань 2009

БЕЛАРУСЫ Ў СВЕЦЕ

ІНФАРМАЦЫЙНЫ БЮЛЕТЭНЬ

У НУМАРЫ:

УЗНОЎЛЕНА ПРАЦА НАД ПРАЕКТАМ ЗАКОНА "ПРА СУАЙЧЫННІКАЎ, ЯКІЯ ПРАЖЫВАЮЦЬ ЗА МЯЖОЙ"

Працяг на стар. 4

СТРАХАДЗЁР ПА-ІРКУЦКУ

Як іркуцкая моладзь змагалася з грознай бабуляй-вахцёркай, што такое Страходзёр і як яго адзначылі ў Іркуцку, піша старшыня ІТБК імя Я. Чэрскага Алег Рудакоў.

Працяг на стар. 2

БЕЛАРУСКАЯ ЛЯВОНІХА ПЕРАЕХАЛА

У далёкі паўночны край Васюганне (Заходняя Сібір, Расія) пераехала беларуская "Лявоніха" – VIII фестываль беларускай народнай творчасці "У гасцях у Лявоніхі".

Працяг на стар. 3

ВЫЙШЛА КНИГА ВЕРШАСКАЗАЎ РЫГОРА БАРАДУЛІНА

Дзякуючы намаганням вядомага беларускага барда Алеся Камоцкага і кіраўніка Дабрачыннага фонду "Этнічны голас Амерыкі" Ірэны Каляды-Смірновай убачыла свет кніга Рыгора Барадзіліна "Навошта".

Працяг на стар. 4

"БУДЗЬМА БЕЛАРУСАМІ!" АДСВЯТКАВАЛА ДЗЕНЬ НАРОДЗІНАЎ!

Свята праходзіла ў фармаце дня нараджэння хлопчыка-вундэркінда Будзьмы, які вельмі любіць беларускую культуру і за год свайго жыцця паспеў аб'ехаць з канцэртамі і імпрэзамі дзесяткі, а можа, нават і сотні гарадоў і вёсак Беларусі.

Працяг на стар. 5

ВІНШАВАННІ

З Калядамі і Новым годам!

Шаноўныя сябры!

Віншваем Вас з Калядамі і Новым годам!

Сонца, радасці, аптымізму, безлічы падарункаў, шчаслівых усмешак, блакітнага чыстага неба, цікавых вандровак і новых сустрэч, узнёслых мараў, спраўджаных надзей – усяго самага-самага добрага, светлага, цёплага, таго, што прыносіць радасць і шчасце асабіста Вам і Вашым блізкім, жадае Управа МТЯ "ЗБС "Бацькаўшчына". Хай наступны год стане шчаслівым для кожнага з нас і для нашай любай Бацькаўшчыны!

Управа МТЯ "ЗБС "Бацькаўшчына"

КАЛЯДНЫ ЗВАРОТ

духоўнага лідэра беларусаў замежжа, апостальскага візітара беларусаў каталікоў замежжа айца Аляксандра Надсана.

Неяк не вельмі даўно з маёй знаёмай здарыўся цікавы выпадак. Вось што яна расказала мне пра яго. Ехала яна лонданскім метро – са сваёй дачушкай, якой яшчэ не было аднаго годзіка. Раптам у вагон убег малады чалавек, які пачаў паводзіць сябе даволі агрэсіўна. Усе пасажыры наспярожыліся, але ніводзін з іх не насмеліўся зрабіць яму заўвагу, баючыся ягонай рэакцыі. Толькі дачушка маёй знаёмай заставалася бесклапотнай, і калі малады чалавек падышоў бліжэй, яна ўсміхнулася яму.

Малады чалавек, уражаны, затрымаўся, пасля на ягоным твары з'явілася таксама ўсмешка, а з ёй знікла ўся ягоная ранейшая агрэсіўнасць. Усе ў вагоне ўздыхнулі з палёгкай. Відаць, усмешка нявіннага дзіцяці кранула сэрца ма-

ладага чалавека. Можна сказаць, што дзіцятка, не ўсведамляючы гэтага, учыніла першую ў сваім жыцці міратворчую акцыю...

Гэтае здарэнне прыгадалася мне якраз цяпер, калі мы адзначаем успамін прыйсця на свет іншага Дзіцяці, пра якога Святы Павал пасля скажа: "Калі прыйшла поўня часу, Бог паслаў Сына свайго адзінароднага, які нарадзіўся ад жанчыны, стаў падудадны закону, каб выкупіць тых, што пад законам, каб нам атрымаць усынаўленне" (Гал 4:4, 5). Іншымі словамі, мы святкуем нараджэнне ў целе Сына Божлага, Госпада, Бога і Збаўцы нашага Ісуса Хрыста. І вось цікава: спрадвечны Бог і Творца ўсяго яўляецца людзям не ў сваёй бязмежнай велічы, але як бездапаможнае дзіцятка, якое

Працяг на стар. 6

СТРАХАДЗЁР ПА-ІРКУЦКУ

Як іркуцкая моладзь змагалася з грознай бабуляй-вахцёркай, што такое Страхадзёр і як яго адзначылі ў Іркуцку, піша старшыня Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Я. Чэрскага Алег Рудакоў.

Што такое Страхадзёр

Страхадзёр праводзіўся 21 лістапада і быў апошнім святам у земляробчым календары беларуса. У гэты дзень у Беларусі пачыналіся моцныя восеньскія халодныя ветры, якія маглі папросту здзьмуць саламяны дах беларускага селяніна. Таму, каб засцерагчы сябе, трэба правесці адпаведнае абрадавае свята.

Згодна з беларускай міфалогіяй, за дзеянні ўсіх вятроў адказваў язычніцкі Стрыбог. Значыць трэба яго “ўміласцівіць”. Каб задобрыць Стрыбога, выйшаўшы на двор, пасыпалі па ветру хлебныя крошкі, прыгаворваючы пры гэтым рытуальныя словы. У некаторых раёнах Беларусі замест хлеба выкарыстоўвалі зерне. На вячорках у гэты дзень абавязкова танчылі народныя старажытныя танцы “Мяцеліца”. Таксама было прынята, каб унукі наведвалі сваіх бабуль і дзядуль.

Як беларусы Іркуцка адзначылі Страхадзёр

21 лістапада мы, як заўсёды,

прыйшлі на Горкага, 31, у Міністэрства экалогіі Ураду Іркуцкай вобласці, спадзеючыся, што нас па традыцыі пусцяць у прасторны кабінет. Бо лісты і спісы мы падалі, як заўсёды, загадзя. Адказныя чыноўнікі нас пераканалі, што ўсё добра: “Можаце праводзіць свае вячоркі”. Аднак нас чакала расчараванне. Грозная бабуля-вахцёрка, як волат зямлі рускай, цвёрда трымала абарону. Яна нават на парог нас не пусціла. Адгаворка была жалезная: “Дзе ліст? У мяне яго няма! Сёння субота. Выхадны. Няма чаго мне тут спакой парушаць! Не пушчу!!!” Паўгадзіны мы стараліся высветліць, у чым жа тут справа. Але камендант недаступны. А астатнія людзі, нават чыноўнікі, для бабуль-вахцёрок не аўтарытэт. Дарэчы, я заўважыў, што менавіта бабуль-вахцёрк з’яўляюцца самымі стойкімі і прынцыповымі ахоўнікамі. Іх нічым не возьмеш, нічым не падкупіш!

Адным словам, за паўгадзіны некаторыя “нашы” расчараваліся і пайшлі па дамах. Самыя стойкія вырашылі, што мы ніколі не адступалі ад правядзення свята, тым больш абрадавага характару.

Асноўная група пайшла пагрэцца ў наш офіс. А трое разведчыкаў пайшлі ў выведку ў Дом афіцэраў. Раптам пусцяць. На гэты раз лёс да нас меў ласку. Вахцёр-мужчына

(нездарма мы паслалі дзяўчат) дазволіў нам правесці вячоркі ў вольным зальчыку. Па сігнале з Дома афіцэраў асноўная група (усяго 17 чалавек, астатнія, на жаль, ужо разышліся) высунулася на займаную пазіцыю.

У выніку мы правялі Страхадзёр як належыць і ў тэрмін.

А што ж мы рабілі?

Па-першае, па дарозе старшыня моладзевага клуба “Крывічы” Воля Галанава пасыпала загадзя падрыхтаванае збожжа птушкам. Пры гэтым Воля сказала рытуальныя словы: “Стрыбожа, прымі наша збожжа. / Мяцеліцу, вятры спыні. / Стрэхі, дахі абарані”.

Затым ужо ў памяшканні я трохі распавёў аб самой традыцыі Страхадзёра. І першым танцам мы вывучылі “Мяцеліцу”. Гэта быў новы для нас танец. Апісанне яго мы знайшлі ў некаторых беларускіх энцыклапедыях па этнаграфіі. Музыку падабралі самі (з нааўнай фанатэкі). Атрымалася, між іншым, вельмі цікава. Пасля трэніроўкі на залі ўсе кружыліся як прафесійныя танцоры. Ну а затым мы танцавалі звычайныя нашыя бытавыя танцы: Лявоніху, Ойру, Маразулю, Падэспань і г.д.

У канцы па традыцыі пасядзелі за кубкам гарбаты.

Алег Рудакоў

ЗМІЦЕР ВАЙЦЮШКЕВІЧ: “Я З’ЯВІЎСЯ ЯК ГРОМ СЯРОД ЯСНАГА НЕБА”

сустрэчы беларусаў Амерыкі з беларускім спеваком Зміцерам Вайцюшкевічам. Канцэрт знакамітага спевака прайшоў 4 снежня ў грамадскай залі сабора Святога Кірылы Тураўскага ў Нью-Ёрку.

Пра свае ўражанні ад сустрэчы і ад канцэрту расказвае сам выканаўца: “Зала, у якой я выступаў, дастаткова вялікая. Яна была амаль уся запоўненая. Можна, не зусім шчыльна, бо людзі не чакалі, што я прыеду. Я з’явіўся як гром сярод яснага неба. Вельмі прыемна

было, што былі і людзі сталага веку, і вельмі шмат моладзі, і таксама афіцыйныя асобы, якія працуюць

пры пасольстве ці ў ААН, дакладна не магу сказаць. Уражанні засталіся вельмі пазітыўныя. Мяне добра прымалі, пасля канцэрту накармілі вельмі смачнай яечняй. Гэта была вельмі цікавая паездка, бо мы ж у прынцыпе мала што ведаем пра жыццё беларусаў у Амерыцы. А тут была магчымасць сустрэцца ўжывую”.

Што тычыцца непасрэдна канцэртнай праграмы, то Зміцер выконваў песні самага рознага кшталту, з розных альбомаў.

“Фактычна, што прыходзіла ў галаву, тое я і выконваў, – распавядае спявак, – шмат спяваў патрыятычных песняў. Былі і жартаўлівыя песні, і сумныя, і душэўна-чулівыя. Не ўсе беларусы Амерыкі мяне добра ведаюць, таму трэба было паказаць, чым я займаўся апошнія дзесяць гадоў. Так што гэта быў, так бы мовіць, канцэрт-знаёмства”.

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

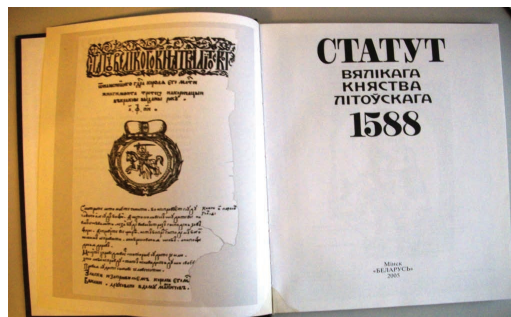
Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” аказала арганізацыйную дапамогу ў правядзенні

ТАРТУ (ЭСТОНІЯ)

У гонар Сусветнага дня правоў чалавека 10 снежня 2009 года бібліятэцы Тартускага ўніверсітэта (Эстонія) было перададзенае выданне Статута Вялікага княства Літоўскага на сучаснай беларускай мове.

Статут бібліятэцы перадаў беларускі студэнт юрыдычнага факультэта гэтага ўніверсітэта Ігар Слуцкач.

“Статут ВКЛ 1588 года дзейнічаў і на тэрыторыі сучаснай Эс-

тоніі як дадатковая крыніца права, і было б няправільна, калі б у бібліятэцы аднаго з найстарэйшых універсітэтаў Еўропы не было тэксту дадзенага Статуту на мове яго першапачатковага выдання – беларускай. Для свайго часу Статут 1588 года быў выбітным дакументам у галіне абароны правоў чалавека, чым і абумоўленае яго ўжыванне на працягу 252 гадоў”, – адзначыў Ігар Слуцкач.

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

СЯЛО ПАЎНОЧНАЕ (РАСІЯ)

У далёкі паўночны край Ваюганне (Заходняя Сібір, Расія) пераехала беларуская “Лявоніха” – VIII фестываль беларускай народнай творчасці “У гасцях у Лявоніхі”.

Сяло Паўночнае – гэта адзін з самых каштоўных этнаграфічных раёнаў Новасібірскай вобласці. Бо тут сяліліся першыя перасяленцы з Беларусі ў канцы XIX стагоддзя. Гэты край здаўна славіўся сваімі звычаямі, народнымі танцамі, песнямі і нават беларускім вымаўленнем. Студэнтамі Новасібірскага музычнага каледжа пад кіраўніцтвам заслужанага дзеяча мастацтваў Вольгі Гурынай і іншымі даследчыкамі тут было запісана мноства беларускіх народных песняў і знакамітая “Пяцікаленная кадрыля”. Тут жа захаваліся традыцыі народнай беларускай кухні. Усё гэта ўвабраў у сябе цяперашні фестываль.

Кожны, хто прыйшоў у гэты дзень у раённы Палац культуры, мог хоць ненадоўга апынуцца ў беларускай вёсцы. Дранікі, ведзьмакі, мачанка, гульбяшнікі і нават хатняе піва – далёка не ўсё пералік усіх хатніх страваў, прапанаваных абсалютна ўсім, хто прыйшоў на свята. Кожны мог паспрабаваць усе гэтыя прысмакі перад пачаткам гала-канцэрту фестывалю.

Поўная зала ў будні дзень вельмі цёпла прымала ўдзельнікаў канцэртнай праграмы, якія прыехалі з дзевяці раёнаў Новасібірскай вобласці. Ад усіх папярэдніх фестывалю сёлетня “Лявоніха” адрознівалася фальклорна-этнаграфічным каларытам.

Большасць выканаўцаў (а гэта народны фальклорны ансамбль “Зязюля” з вёскі Каўбаса Кыштоўскага раёна, народны ансамбль беларускай песні “Чапурushка” з с. Нова-Міхайлаўка Качанёўскага раёна, “Субботея” з Здвінскага раёна, “Завалінка” з Усць-Таркі, “Зорюшка”

і “Добродзея” з Севернага, дзіцячыя ансамблі “Ладушкі”, “Ленок”, “Семейка” і іншыя) аб’яднала адна агульная тэма і любоў да народнай песні. Апафеозам свята стала песня “Белая Русь”. Пад гукі “Белай Русі” і апладысменты гледачоў і завяршыўся VIII фестываль “У гасцях у Лявоніхі”.

У наступным годзе, калі якраз будзе адзначацца 10-годдзе Новасібірскага дзяржаўнага цэнтра беларускай культуры, “Лявоніха” збярэ сваіх удзельнікаў і прыхільнікаў ужо ў Новасібірску.

Ірына Дубаграева

ПОЗНАНЬ (ПОЛЬШЧА)

У Познанскай мастацкай галерэі “У езуітаў Познані” 1 снежня адкрылася выстава беларускіх мастакоў “Ікона ў сучасным жывапісе. Цэрквы і касцёлы ў краявідах Беларусі”, прысвечаная дню Божага Нараджэння і паяднанню каталіцкага касцёла з праваслаўнай царквой.

Паводле словаў удзельніка выставы, мастака Аляксея Марачкіна, у экспазіцыі больш за 60 твораў жывапісу і графікі, у асноўным абразоў і краявідаў Бацькаўшчыны, створаных 12 сябрамі Брэсцкай абласной арганізацыі Беларускага саюза мастакоў і суполкі “Пагоня” БСМ. Сярод аўтараў – Аксана Гайдуковіч (куратар выставы), Міхаіл Канькоў, Марыя Князева, Таццяна Косікава, Мікола Кузьміч, Уладзіслаў Куфко. Аляксей Марачкін, Ігар Раманчук, Янка Рамановіч, Валянціна Татарнікава, Павел Татарнікаў і Юрась Хілько.

Сам Аляксей Марачкін прадставіў у Познані пяць работ. Сярод іх – краявіды і абразы, у тым ліку святога Меркурыя Смаленскага – беларускага рыцара XIII стагоддзя, кананізаванага праваслаўнай царквой за яго подзвіг падчас бітвы з татарамі.

Паводле “БелаПАН”

УЗНОЎЛЕНА ПРАЦА НАД ПРАЕКТАМ ЗАКОНА "ПРА СУАЙЧЫННІКАЎ, ЯКІЯ ПРАЖЫВАЮЦЬ ЗА МЯЖОЙ"

Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына" атрымала запрашэнне ад Нацыянальнага цэнтра заканадаўства і прававых даследаванняў Рэспублікі Беларусь прыняць удзел у распрацоўцы праекта Закона Рэспублікі Беларусь "Пра суайчыннікаў, якія пражываюць за мяжой". Першае пасяджэнне

Рабочай групы па распрацоўцы законапраекта, у склад якой увайшлі прадстаўнікі Міністэрства замежных спраў, Адміністрацыі прэзідэнта, Міністэрства ўнутраных спраў (Дэпартамент па грамадзянству і міграцыі), Палаты прадстаўнікоў, таварыства "Радзіма" і Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына", адбылося 24 снежня. Падчас пасяджэння былі заслуханы і абмеркаваны прапановы ў законапраект МГА "ЗБС "Бацькаўшчына" "Аб беларусах замежа", прынятыя на Пятым з'ездзе беларусаў свету.

Падрэзайце пра пасяджэнне чытайце ў наступным нумары бюлетэня "Беларусы ў свеце".

*Інфармацыйны цэнтр
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"*

ВЫЙШЛА КНІГА ВЕРШАСКАЗАЎ РЫГОРА БАРАДУЛІНА

ваў сталі фотаздымкі Джона Кунстадтэра. Спадар Кунстадтэр ў 2000-2001 гг. працаваў у Беларусі ў якасці намесніка амбасадара ЗША. Ён стварыў цэлую серыю фотаздымкаў, прысвечаных Беларусі. Частка з іх і была выкарыстана для аздаблення кнігі.

"Падрыхтоўка зборніка "Навошта" заняла не адзін дзень, – распавядае укладальнік кнігі Алесь Камоцкі. – Кніга не пісалася спецыяльна, а збіралася мною з выказванняў Рыгора Барадуліна. У агуле можна сказаць, што гэтая кніга такая ж Кунстадтэра, як і Барадуліна. Мiane вельмі цешыла тое, што чалавек, які па нацыянальнасці не беларус і правёў у Беларусі зусім мала часу, так любіць гэтую краіну. Усе ягоныя фотаздымкі зроблены з вялікай любоўю да нашай краіны, і я вельмі рады, што ён пагадзіўся даць свае фота для кнігі. Таксама я хацеў бы выказаць падзяку сп-ні Ірэне Калядзе-Смірновай за дапамогу ў ажыццяўленні гэтага праекта. Праца над кнігай прынесла мне многа радасці. Добра складзеныя словы заўсёды радуюць мяне".

Арганізацыйную дапамогу ў выданні кнігі аказала Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына".

Навошта: вершасказы / Рыгор Барадулін; уклад. Алесь Камоцкі; фотамаст. Джон Кунстадтэр. – Мінск: Медысонт, 2009 – 162 с. : іл.

*Інфармацыйны цэнтр
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"*

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР ПАМЯТНЫХ ДАТ НА СТУДЗЕНЬ 2010 ГОДА

1 студзеня – 90 гадоў таму, у 1920-м, нарадзіўся Барыс Рагуля (1920–2005), дзеяч нацыянальнага руху ў 1940-х гг., намеснік прэзідэнта Беларускай Цэнтральнай Рады на Навагрудскую акругу, дзеяч эміграцыі ў Бельгіі і Канадзе, віцэ-прэзідэнт Рады БНР.

2 студзеня – 130 гадоў таму, у 1880-м, памёр Браніслаў Залескі (1820–1880), мастак, пісьменнік, удзельнік вызваленчага руху, палітычны ссыльны.

3 студзеня – 105 гадоў таму, у 1905-м, нарадзіўся Уладзімір Хадзька (1905–1940), паэт, перакладчык.

4 студзеня – 35 гадоў таму, у 1975-м, памёр Юрка Віцьбіч (сапр. Серафім Шчарбакоў, на эміграцыі – Юры Стукаліч) (1905–1975), пісьменнік, грамадска-культурны дзеяч, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне і ЗША.

7 студзеня – Каляды (Раство Хрыстова) па праваслаўным (юльянскім) календары.

7 студзеня – 60 гадоў таму, у 1950-м, у Сіднэі (Аўстралія) пачаў працаваць першы Беларускі клуб.

7 студзеня – 30 гадоў таму, у 1980-м, памёр Кастусь Кіслы (1898–1980), кампазітар, музыкант, дырыжор, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне і ЗША.

11 студзеня – 15 гадоў таму, у 1995-м, міністр замежных справаў Беларусі Уладзімір Санько падпісаў у Брусэлі дакумент праграмы НАТО "Партнёрства дзеля міру".

15 студзеня – 125 гадоў таму, у 1885-м, памёр Антон Адынец (1804–1885), паэт, філамат, перакладчык, выдавец.

18 студзеня – 115 гадоў таму, у 1985-м, нарадзіўся Лявон Більдзюкевіч (1895–1942), матэматык, грамадскі дзеяч.

20 студзеня (ці 25 студзеня) – 105 гадоў таму, у 1905-м, нарадзіўся Ян Пятроўскі (1905–2002), рэлігійны дзеяч, літаратар, выдавец, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне, Аўстрыі, ЗША.

22 студзеня – 120 гадоў таму, у 1890-м, нарадзіўся Ільдэфонс Бобіч (1890–1944), рымска-каталіцкі святар, выдавец.

24 студзеня – 200 гадоў таму, у 1810-м, нарадзіўся Уладзіслаў Брахоцкі (1810–1896), грамадскі дзеяч, удзельнік паўстання 1863–1864 гг.

26 студзеня – 20 гадоў таму, у 1990-м, Вярхоўны Савет БССР абвясціў беларускую мову адзінай дзяржаўнай у Беларусі.

30 студзеня – 75 гадоў таму, у 1935-м, нарадзіўся Эрнст Ляўкоў (1935–1996), геалаг, краязнавец.

31 студзеня – 80 гадоў таму, у 1930-м, памёр Бенедыкт Дыбоўскі (1833–1930), заолаг, прыродазнавец, лекар, публіцыст, удзельнік паўстання 1863–1864 гг.

Дзякуючы намаганням вядомага беларускага барда Алесь Камоцкага і кіраўніка Дабрачыннага фонду "Этнічны голас Амерыкі" Ірэны Каляды-Смірновай убачыла свет кніга народнага паэта Беларусі Рыгора Барадуліна "Навошта". Гэта зборнік "вершасказаў, выказаных Рыгорам Барадуліным, спарадкаваных Алесем Камоцкім, у атачэнні фотаздымкаў Джона Кунстадтэра".

Кніга нездарма называецца "Навошта". У кароткіх выказваннях Рыгора Барадуліна можна знайсці адказы на вечныя пытанні: пра жыццё і смерць, пра шчасце, пра зло і дабро, пра час... Як піша сам аўтар, "у вершасказах слова пачувае сябе вальней, бо не заганняецца дакладна ў кананічныя ямбы і харэі, не падганяецца пад абавязковыя рыфмы". Цудоўным дапаўненнем ці нават лепей сказаць візуальным выражэннем барадулінскіх сло-

“БУДЗЬМА БЕЛАРУСАМІ!” АДСВЯТКАВАЛА ДЗЕНЬ НАРОДЗІНАЎ!

Самаму любоаму дзіцяці Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына” – грамадскай культурніцкай кампаніі “Будзьма беларусамі!” – споўніўся годзік. Першы дзень нараджэння адсвяткавалі 7 снежня ў Тэатры беларускай драматургіі ў Мінску.

Узгадка пра дзіця зусім не выпадковая. Усё свята праходзіла ў фармаце дня нараджэння хлопчыка-вундэркінда Будзьмы, які вельмі любіць беларускую культуру і за год свайго жыцця паспеў аб’ехаць з канцэртамі і імпрэзаі дзесяткі, а можа, нават і сотні гарадоў і вёсак Беларусі.

Вядучымі канцэрту былі музыка Андрэас Такінданг і бард Таццяна Беланогая. Яны выказалі свае здагадкі наконт таго, хто б мог быць бацькамі Будзьмы. На думку вядучых, на гэтую ролю

маглі б прэтэндаваць Антон Астаповіч ці Зміцер Рагачоў, Ігар Лялькоў ці Севярын Квяткоўскі, Алё Трусаў, Павел Севярынец ці Алесь Пашкевіч...

А вось, што датычыць маці, то гэта без сумневу ці Алена Макоўская, ці Ніна Шыдлоўская. Затое дзядуля дакладна вядомы – Народны паэт Беларусі Рыгор Барадулін. Апошні павіншаваў “унука” вершам: “Будзьма не шарахацца ў кусты, / Будзьма з панам-поспехам на “ты”, / Будзьма думаць, як сустрэць смялей Разам стогадовы юбілей!”

Лявон Вольскі

Былі і падарункі, як на самым сапраўдным дні народзінаў, – у выглядзе вершаў, апавяданняў, песняў. Па размаху свята было зусім не дзіцячым. Павіншаваць Будзьму прыйшлі паэт Рыгор Барадулін, літаратарка Анка Упала, музыкі Алесь Камоцкі, Зміцер Вайцёшкевіч, Лявон Вольскі і праект “Крамбамбуля”, дзіцячы калектыў “Цернічка” і дарослы – “Церніца”, гурты “Унія” і “IQ-48”.

Некаторыя музыкі паспелі нават па два разы выйсці на сцэну. Да прыкладу, Зміцер Вайцёшкевіч спачатку выйшаў на сцэну, каб перадаць беларускім літаратарам падарункі ад беларусаў Амерыкі, дзе ён выступаў з канцэртамі літаральна за дзень да будзьмаўскага свята. І толькі ў другім аддзяленні канцэрту Зміцер парадаваў глядачоў сваімі песнямі.

У двух вобразах выступіў перад гасцямі свята Лявон Вольскі: “Цяпер будуць песні сур’ёзныя і дэпрэсійныя, а пасля з “Крамбамбуляй” – вясёлыя і ідыёцкія”.

Увогуле канцэрт атрымаўся гарачы, асабліва другая яго частка, калі выступалі “IQ-48”, Зміцер Вайцёшкевіч, “Крамбамбуля”. Прынамсі, калі выступала “Крамбамбуля”, уседзець на месцы было досыць складана. Тым больш, што яшчэ і сам Лявон Вольскі старанна заахвочваў глядачоў, каб тыя падпівалі знакамёты крамбамбульны хіт “Госці”, а за добрых паводзінаў ўсім паабяцаў трыццацісекундную дыскатэку.

Скончыўся канцэрт аптымістычнымі словамі вядучых: “Мы не гаворым вам “Бывайце”, мы гаворым “Будзьма”!

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

Калектыў “Цернічка”

НАВІНЫ**ВІЛЬНЯ (ЛІТВА)**

На чарговы зварот, прыняты на IV канферэнцыі беларусаў Балтыйскага рэгіёна і Беларусі 6 верасня 2009 г. аб ушанаванні памяці выдатнага святара і пакутніка Віленскай арцыдыяцэзіі Адама Станкевіча, адрасаваны Віленскай арцыбіскупскай курыі, прыйшоў адмоўны адказ.

Віленская арцыбіскупская курыя ў чарговы раз пацвердзіла сваё нежаданне ўшанаваць памяць святара сваёй арцыдыяцэзіі, аднаго з самых вялікіх беларусаў XX ст. ксяндза Адама Станкевіча, ня-

гледзячы на тое, што ён ахвяраваў сваё жыццё дзеля Каталіцкага Касцёла.

У надзвычай дыпламатычным адказе-адмове гаворыцца: “Вельмі шануем ксяндза пакутніка Адама Станкевіча, але, на жаль, не можам задаволіць просьбу. У касцёле Св. Мікалая працавала шмат паважаных святароў, не хочам з іх выдзеліць аднаго, а іншых пакутніц неўшанаванымі. Таму думаем больш не дазваляць у касцёле Св. Мікалая вешаць новыя мемарыяльныя шыльды, бо і так ужо маем тры”. Цікава паглядзець з цягам часу, ці так яно будзе.

Паводле www.westki.info

ВІНШАВАННЕ СЯБРАМ ВЯЛІКАЙ РАДЫ

Маем гонар павіншаваць з днём нараджэння сябраў Вялікай Рады Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына”, якія нарадзіліся ў студзені: **Анатолія Грыцкевіча, Мікалая Купаву, Аляксандра Лагвінца** (Беларусь), **Яўгена Янчука** (Польшча), **Віктара Сулкоўскага** (Расія), **Зінаіду Клыгу** (Эстонія) і Старшыню Рады Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына” **Ніну Шыдлоўскую** (Беларусь).

Жадаем Вам выдатнага здароўя, бадзёрасці, аптымізму, натхнёнай працы, поспехаў ва ўсіх справах, духоўнай і творчай самарэалізацыі.

У студзені двое шанюўных сябраў Вялікай Рады адзначаюць юбілей. 1 студзеня – **Вольга Іпатава**

(Беларусь), 16 студзеня – **Георгій Плашчынскі** (Расія). Віншуем Вас з юбілеем і зычым заўсёды заставацца здаровымі, бадзёрымі, поўнымі сіл. Няхай кожны новы дзень прыносіць з сабой радасць і цеплыню, а ўсе перашкоды, што сустраўца на шляху, з лёгкасцю пераадольваюцца!

Управа МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

ВІНШУЕМ ЮРАСЯ ЮРКЕВІЧА З ГАНАРОВАЙ ПАСАДАЙ!

Сябра Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына” Юрась Юркевіч 5 снежня, быў абраны на пасаду старшыні Таварыства беларускай мовы Віленскага краю.

Па словах Юрася Юркевіча, быць абраным на пасаду старшыні ТБМ Віленскага краю ёсць вялікім гонарам і даверам з боку тутэйшых беларусаў Літвы.

“Трэба ўлічваць, што ў Літве я жыў меней за паўгода, але маю намер вучыцца і працаваць тут на працягу бліжэйшых гадоў. Асабіста я вельмі ўсцешаны, бо абранне на пасаду старшыні ТБМ Віленскага краю дае магчымасці для грамадскай дзейнасці ў Вільні і Віленскім краі”, – гаворыць Юрась Юркевіч.

Што тычыцца бліжэйшых пла-

наў, то Юрась Юркевіч лічыць, што перш за ўсё трэба завершыць тое, што пачаў яго папярэднік – светлай памяці спадар Юры Гіль: “Гэта значыць, усталяваць памятную дошку Ф. Багушэвічу ў Вільні на вуліцы Аркю. Дзякуй Богу, вопыт такой працы ў мяне ёсць. Я маю на ўвазе пыльду на колішнім будынку амбасады БНР у Таліне, што мы адкрылі на 25 сакавіка. Па-другое, ёсць намер аднавіць працу з тутэйшымі беларусамі з памежнага краю. Яшчэ ёсць планы правесці краязнаўчую экспедыцыю па беларускіх мясцінах Віленшчыны, што цалкам мажліва, можа быць, з удзелам студэнтаў ЕГУ, а таксама віленскага педагогічнага ўніверсітэта. Сам я навучаюся ў ЕГУ

ў магістратуры па спецыяльнасці “Ахова і інтэрпрэтацыя культурнай спадчыны” і вельмі спадзяюся, што змагу выкарыстаць назапашаныя веды на практыцы”.

***

Управа МГА “ЗБС “Бацькаўшчына” віншуе Юрася Юркевіча з прызначэннем на ганаровую пасаду. Зычым натхнення ва ўсіх Вашых пачынаннях, поспехаў у справе папулярызацыі беларускай мовы і культуры. Спадзяемся, што ўсе Вашыя планы здзейсняцца! Упэўнены, што з абраннем Юрася Юркевіча на пасаду старшыні, супрацоўніцтва ТБМ Віленскага краю і Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына” будзе плённа працягвацца.

Управа МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

НАВІНЫ

АЛМАТЫ
(КАЗАХСТАН)

Справаздачны вечар РГА “Беларускі культурны цэнтр” адбыўся 19 снежня ў зале Саюза пісьменнікаў Казахстана ў Алматы.

Падчас вечара адбылася прэзентацыя кнігі Любові Шашковай “Освободители. Вызваліцелі. Азат Етушылер” і фотаальбома Сяргея Барысава. Таксама гасцям вечарыны быў прадэманстраваны дакументальны фільм Эдварда Кульбаева “Беларускі рубез”.

Важнай падзей вечара стала ўзнагароджанне ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, удзельнікаў аперацыі “Баграціён”, юбілейным медалём “65 гадоў вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў”. Узнагароджваў ветэранаў памятным

медалём намеснік старшыні Рэспубліканскага беларускага цэнтру, акадэмік МАІН Аляксей Цэхава.

Паводле “Беларускага парталу ў Казахстане”

КІШЫНЁЎ (МАЛДОВА)

Узнагароджанне пераможцаў і лаўрэатаў літаратурна-паэтычнага конкурсу “Беларусь – мая Радзіма” адбылося ў Малдове 20 снежня. Конкурс упершыню арганізаваны Беларускай абшчынай Малдовы.

Паводле інфармацыі старшыні Савета абшчыны Юрыя Статкевіча, конкурс доўжыўся тры месяцы. Усе прадстаўленыя творы (вершы, нарысы, апавяданні) былі прысвечаныя этнічнай Радзіме. Кожны аўтар уклаў у твор часцінку сваёй душы і роднай Беларусі.

Пераможцы і лаўрэаты творчага

спаборніцтва былі адзначаныя граматамі і грашовымі прызамі ад Беларускай абшчыны і пасольства Беларусі ў Малдове.

У цырымоніі ўзнагароджання ўзялі ўдзел консул амбасады Беларусі ў Малдове Валеры Сысоеў, прадстаўнікі Беларускай абшчыны Малдовы, а таксама кіраўнікі этнакультурных арганізацый краіны, акрэдытаваныя пры Бюро міжэтнічных адносін.

Паводле “БЕЛТА”

НОВАЕ ЛЯЎКОВА
(ПОЛЬШЧА)

У Новым Ляўкове, што на Гайнаўшчыне (Польшча), 18-19 снежня адбыўся польска-беларускі літаратурны семінар “Бязмежа”. Падчас семінару, які праходзіў тут ужо ў 13 раз, былі падведзеныя вы-

нікі года ў літаратурным жыцці Беларусі і Падляшша, а таксама абмеркаваныя праблемы беларускай літаратуры ды планы на будучыню.

На семінары былі прадстаўлены планы выдавецкай дзейнасці серыі “Гарадзенская бібліятэка”, дзейнасць і выдавецкія планы праграмнай рады тыднёвіка “Ніва” і “Радзё Рацыя”.

Сёлета ў фестывалі ўдзельнічалі беларускія літаратары Сяргей Сис, Юры Несцяроў, Юры Гумянюк, Алесь Аркуш, Ганна Аўчыннікова, Дар’я Ліс, Валерыя Кустава, Галіна Дубянецкая, Міраслава Лукша, Ганна Кандрацюк.

Надыходзячы 2010 год – Год Ларысы Геніюш, і ў сувязі з гэтым удзельнікі семінара склалі хадаініцтва на імя Генеральнага пракурора Беларусі з просьбай аб рэабілітацыі Ларысы Геніюш і наданні ёй беларускага грамадзянства.

Паводле “Радзё Рацыя”

ЛЮБЛІН (ПОЛЬШЧА)

Традыцыйная перадакладная вечарына для беларусаў Любліна была арганізаваная ў нядзелю 13 снежня. Спатканне ўжо другі год запар адбывалася ў Музеі люблінскай вёскі, у будынку старой карчмы.

Перад спатканнем адбылася святая імша, якую цэлебраваў кс. Павел Ствол.

Пасля імшы ўсе прысутныя паламаліся аплаткамі, жадаючы адно аднаму таго, што падавалася найбольш патрэбным у тую хвіліну. Была добрая нагода бліжэй пазнаёміцца са сваімі землякамі. Падчас імпрэзы гучалі вершы Францішка Багушэвіча, выступіў фальклорны калектыў “Мятліца”, у склад якога ўваходзяць студэнты з Беларусі, якія навучаюцца ў Люблінскім каталіцкім універсітэце.

Студэнты падрыхтавалі таксама невялічкае інсцэніраванае гумарыстычнае прадстаўленне, у якім групе сучаснай моладзі дасведчаны дзядуля расказаў пра тое, як раней святкаваліся Каляды.

Пасля вечарыны кожны сыходзіў у настроі чакання сапраўднага цуду на Каляды.

Паводле Віктара Шукеловіча, Люблін, “Наша Ніва”

ДАЎГАЎПІЛС (ЛАТВІЯ)

Канцэрт вакальна-інструментальнага гурта “Ластаўкі” адбыўся 11 снежня ў Даўгаўпілсе. Гурт “Ластаўкі” шмат гадоў займаецца папулярызаваннем беларускай песні на базе Цэнтра беларускай культуры

пры падтрымцы беларускага консульства ў Даўгаўпілсе і кіраўніцтва мясцовага беларускага таварыства “Уздым”. “Ластаўкі” спяваюць амаль ва ўсіх жанрах – народныя, эстрадныя, джазавыя, духоўныя песні.

Снежаньскі канцэрт “Ластавак” быў прымеркаваны да выхаду першага аўдыёдыска гурта пад назвай “Радасць у сэрцы зноў”. У выкананні “Ластавак” прагучалі аўтарскія песні беларускіх кампазітараў М. Яцкога, А. Мядзведзева, А. Белуса, а таксама даўгаўпілскіх кампазітараў А. Рудзія і Т. Піменавай. І яшчэ адна цікавая рыса: аўтар словаў большасці песняў з гэтага дыска – таксама даўгаўпілчанін, сябра Міжнароднай асацыяцыі паэтаў Станіслаў Валодзька.

Паводле www.gorod.lv

КАЛЬМАР (ШВЕЦЫЯ)

У Музеі сучаснага мастацтва шведскага горада Кальмар з 5 снежня гэтага года да 10 лютага 2010 года працуе выстава твораў мастака Алеся Пушкіна “Галерэя Пушкіна з Беларусі”.

Гэтай вясной куратар выставы Марцін Шыблі адабраў для экспазіцыі 17 твораў Алеся Пушкіна. Сярод іх – айчыныя пейзажы, партрэт дзеяча беларускага нацыянальнага адраджэння Георгія Бортніка, а таксама творы нонканфармісцкага зместу – серыя “Рукі беларусаў”, а таксама сем розных сімвалічных шпакоўняў (у тым ліку для жыхароў аграгарадкоў, свядомых беларусаў, жыхароў элітнага мінскага катэджнага комплексу “Дразды” і інш.).

Паводле слоў мастака, 1 снежня ён звярнуўся па дазвол на вываз твораў мастацтва за межы краіны да начальніка аднаго з аддзелаў Міністэрства культуры. “На наступны дзень я атрымаў дазвол на вываз трох пейзажаў. Папсаваўшы нервы, мне дазволілі вывезці і астатнія творы як прадметы, якія не ўяўляюць культурнай каштоўнасці. А сёлета ў кастрычніку, калі я вывозіў гэтыя работы ў сталіцу Нарвегіі Осла, такіх праблем не ўзнікала”, — сказаў Пушкін.

Падчас знаходжання ў Швецыі Алесь Пушкін правёў майстар-клас у гімназіі горада Вестэрвік, у адной з мясцовых галерэй дэманстраваў эцюды, напісаныя ў перыяд знаходжання ў Швецыі, сустраўся з сям’ёй музыкі і перфомера на востраве Эланд, дзе таксама адбылася прэзентацыя выставы работ мастака.

Паводле “БелаПАН”

IN MEMORIAM

ВЕРА РЫЧ (1936-2009)

23 снежня ў Лондане на 74-м годзе жыцця памерла славутая англійская паэтка і перакладчыца Вера Рыч.

Вера Рыч нарадзілася ў Лондане ў 1936 годзе. Перакладчыцкую дзейнасць пачала з украінскіх перакладаў, але пад уплывам Часлава Сіповіча пачала перакладаць беларускія вершы. Вера Рыч перакладала на англійскую мову творы Купалы, Коласа, Багдановіча, Гаруна, Цёткі, Бядулі, Арсенневай, Крапівы, Геніюш, Гілевіча, Барадуліна ды іншых. Даследавала праблематыку яўрэйска-беларускіх адносінаў, гісторыі царквы ў Беларусі, прапагандавала беларускую культуру на Захадзе. Пісала вершы на беларускую гістарычную тэматыку.

З 1969 года Вера Рыч працавала карэспандэнтам па Усходняй Еўропе і СССР у часопісе “Nature”. У Беларусь яна трапіла толькі ў 1991 годзе. Пасля яна прыязджала ў Беларусь раз на год ці паўгады. У 1971 годзе ў перакладзе Веры Рыч выйшла першая ў свеце анталогія беларускай паэзіі на заходняй мове “Like Water, Like Fire: An Anthology of Byelorussian Poetry from 1828 to the Present Day” (“Як вада, як агонь: Анталогія беларускай паэзіі ад 1828 года да сучаснасці”), забароненая ў СССР з прычыны непаліткарэктнасці. У 1977 годзе выйшаў пераклад “Тараса на Парнасе” (пераклалі Вера Рыч і Арнольд Макмілін).

У 2004 годзе выйшаў новы зборнік беларускай паэзіі ў перакладзе Веры Рыч “Poems on Liberty: Reflections for Belarus” (“Вершы на Свабоду: роздумы пра Беларусь”). Вера Рыч працавала таксама над перакладам “Новай зямлі” Якуба Коласа.

Паводле “Радзё Свабода”

***

Управа МГА “ЗБС “Бацькаўшчына” выказвае спачуванні родным і блізкім Веры Рыч ў сувязі з цяжкай стратай. Хай Бог дасць сіл перажыць гэтае гора.

Пабачыла свет кніга беларускіх гісторыкаў з Польшчы Алега Латышонка і Яўгена Мірановіча "Гісторыя Беларусі ад сярэдзіны XVII ст. да пачатку XXI ст."

У слове да беларускага чытача аўтары абяцаюць "адстойваць перш за ўсё беларускі, а не польскі пункт гледжання на гістарычныя падзеі. Але без празмернага шанавання

беларускіх гістарычных міфаў". Такія заявы здольныя выклікаць цікавасць да кнігі. Тым больш што Мірановіч з Латышонкам адразу прапануюць новыя падыходы. Накшталт змены назвы III Рэчы Паспалітай (назваючы польскую дзяржаву III Рэччу Паспалітай, мы адначасова пагаджаемся з польскасцю I Рэчы Паспалітай) на III Рэспубліку.

Польскі варыянт кнігі выйшаў у 2002 г. Асаблівасць беларускага выдання ў тым, што ў ім дададзена шмат ілюстрацый, а агляд падзей даведзены да 2006 года. Мяркуем, што кніга будзе цікавая школьнікам і настаўнікам.

Алесь Пашкевіч, навуковы рэдактар выдання, таксама лічыць, што кніга будзе цікавая чытачам. "Яна папулярна напісаная. У добрым сэнсе гэтага слова, а не так, як папулярныя кнігі Дзеружынскага, дзе да кожнага слова ўзнікаюць

пытанні. Мірановіч з Латышонкам проста і даступна апісалі падзеі беларускай гісторыі. Гэта масавае выданне, у адрозненне ад ранейшых беларускамоўных публікацый таго ж Латышонка", — гаворыць спадар Пашкевіч.

Кніга насамрэч багата ілюстраваная і надзвычай лёгка чытаецца. Разам з невялікім коштам гэта дае працы Латышонка і Мірановіча вялікія шанцы на папулярнасць сярод масавага чытача. Тым больш што цікавасць да гісторыі сярод моладзі пастаянна расце. А афіцыйныя "шэдэўры", якія называюць Мураўёва вешальніка таленавітым адміністратарам, гэтай цікавасці не задавальняць.

Алег Латышонка, Яўген Мірановіч. Гісторыя Беларусі ад сярэдзіны XVIII ст. да пачатку XXI ст. Вільня: Інстытут беларусістыкі; Беласток: Беларускае гістарычнае таварыства, 2010. 368 старонак.

Паводле "Нашай Нівы"

ВЫЙШАЎ НОВЫ НУМАР ПЕРЫЁДЫКА "ЗАПІСЫ БІНІМ"

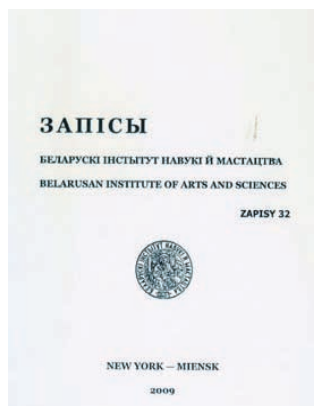
Тэма нумару — травелогі (падарожныя нататкі). Друкуецца артыкул Лявона Юрэвіча "Моваю травелога", Навума Галыпэвіча "Травелог Уладзімера Дудзіцкага", "Падарожныя запісы Самуэля Кіхеля пра Горадню і Вільню 1586 г.", падрыхтаваныя Генадзем Сагановічам.

Змешчаныя ўспаміны Зоры Кіпель "Знаёмства з Аляскай" ды падарожныя нататкі Лявона Юрэвіча "Манастырскі дзённяк" пра паездку і працу ў бібліятэцы манастыра Расійскай зарубежнай праваслаўнай царквы ў Джорданвіле (штат Нью-Ёрк).

Друкуюцца таксама ўспаміны пасла польскага сойма ў 1928 г. Аляксандра Стагановіча з грунтоўным уступным артыкулам гісторыка Алеся Пашкевіча і такімі ж грунтоўнымі яго каментарамі.

У раздзеле літаратура: "Несентыментальнае падарожжа" Антона Адамовіча, Аўгена Кавалеўскага "Госці з Туніса", Паўла Касцюкевіча "Відавочца".

Макс Шчур напісаў артыкул

"Вялікі няўдачнік" пра Вячаслава Разумовіча-Хмару.

Архівы Міколы Абрамчыка і Дзмітрыя Касмовіча. Першы знік, і следу па ім не засталася, а другі захаваўся.

На гэтую тэму артыкулы Янкі Запрудніка "Да загадкі дзяржаўнага архіву БНР у Міколы Абрамчыка" і Наталлі Гардзіенкі "Архіў Дзмітрыя Касмовіча".

У рубрыцы "Кніжная Паліца" — рэцэнзія "Кніга падлікаў і пралікаў" на фаліант Юрыя Гарбінскага "Рэ-

лігійны друк на эміграцыі" і Лявона Юрэвіча на зборнік "Асоба й час" і шмат іншых цікавостак.

Сённяшні штогадовік багата ілюстраваны: друкуецца арыгінальны рукапіс "Безназоўнага" Янкі Купалы і каларовыя рэпрадукцыі помпальных картак па беларускіх дзеях і простых людзях. Існавала такая традыцыя на эміграцыі.

ЗАПІСЫ / Беларускі інстытут навукі й мастацтва / Belarussian Institute of arts and Sciences; Zapisy 32. — New York — Miensk, 2009 — 604 с.

"Наша Ніва"

ПРАБАЧЭННІ

У папярэднім нумары бюлетэня "Беларусы ў свеце" (№11 (94), лістапад 2009 г.) памылкова быў указаны дзень народзінаў сябра вялікай Рады Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына" Станіслава Шушкевіча — 12 снежня. Сп-р Шушкевіч нарадзіўся не 12, а 15 (пятнаццатага) снежня. Прыносім прабачэнні за няправільна паддадзеныя звесткі.

Беларусы ў свеце

№12 (95), снежань 2009

Інфармацыйны бюлетэнь
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына".
Распаўсюджваецца на правах
унутранай дакументацыі.

Меркаванні аўтараў могуць не
супадаць з думкай рэдакцыі.
Апрацоўка і вёрстка — Т. Печанько
Адказныя за нумар —
А. Макоўская, Н. Шыдлоўская

Наклад 250 асобнікаў

Адрас рэдакцыі:
вул. Рэвалюцыйная, 15, г. Мінск
220030, Рэспубліка Беларусь
www.zbsb.org
zbsb@lingvo.minsk.by; zbsb@tut.by

тэл./факс (+375 17) 200-70-27